

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Скопје, 30 септември 2024 година

Соопштение за печатот

Позначајни промени кај надворешниот долг, надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција: втор квартал 2024 година

На крајот на вториот квартал од 2024 година, **брuto надворешниот долг** изнесува 11.875 милиони евра и забележа квартално зголемување од 76 милиони евра. **Бруто надворешните побарувања** се намалија за 33 милиони евра и изнесуваат 7.394 милиони евра. Кварталното зголемување на обврските, при истовремено намалување на побарувањата доведе до зголемување на **нето надворешниот долг** за 109 милиони евра, така што на крајот на јуни 2024 година тој изнесува 4.481 милион евра.

Надворешна задолженост и меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

	31.12.2023		31.03.2024		30.06.2024		квартална промена			промена во однос на крај на претходна година		
	млн. евра	% БДП	млн. евра	% БДП	млн. евра	% БДП	млн. евра	%	п.п.	млн. евра	%	п.п.
Бруто надворешен долг	11,356.1	83.2	11,799.0	81.0	11,875.0	81.5	76.0	0.6	0.5	518.9	4.6	-1.6
Бруто надворешен долг без репо	10,990.4	80.5	11,224.9	77.1	11,390.3	78.2	165.4	1.5	1.1	399.9	3.6	-2.3
Долгорочен долг	8,498.4	62.2	8,622.7	59.2	8,667.0	59.5	44.4	0.5	0.3	168.6	2.0	-2.7
Краткорочен долг	2,857.6	20.9	3,176.3	21.8	3,207.9	22.0	31.6	1.0	0.2	350.3	12.3	1.1
Краткорочен долг без репо	2,492.0	18.2	2,602.3	17.9	2,723.3	18.7	121.0	4.6	0.8	231.3	9.3	0.5
Јавен долг	5,577.9	40.8	5,825.5	40.0	5,731.1	39.4	-94.4	-1.6	-0.6	153.2	2.7	-1.5
Јавен долг без репо	5,212.3	38.2	5,251.5	36.1	5,246.5	36.0	-5.0	-0.1	0.0	34.2	0.7	-2.1
Приватен долг	5,778.1	42.3	5,973.5	41.0	6,143.8	42.2	170.4	2.9	1.2	365.7	6.3	-0.1
Бруто надворешни побарувања	6,989.5	51.2	7,426.5	51.0	7,394.0	50.8	-32.5	-0.4	-0.2	404.5	5.8	-0.4
Бруто надворешни побарувања без обратни репо	6,989.3	51.2	7,070.1	48.6	7,151.2	49.1	81.1	1.1	0.6	161.9	2.3	-2.1
Нето надворешен долг	4,366.6	32.0	4,372.5	30.0	4,481.0	30.8	108.5	2.5	0.7	114.4	2.6	-1.2
Нето надворешен долг без репо	4,001.1	29.3	4,154.9	28.5	4,239.1	29.1	84.2	2.0	0.6	238.0	5.9	-0.2
МИП, нето	-8,311.3	-60.9	-8,437.2	-57.9	-8,622.5	-59.2	-185.2	2.2	-1.3	-311.1	3.7	1.7

*/ Податокот за бруто домашниот производ (БДП) за 2023 година е проценет (извор: Државен завод за статистика, соопштение „Бруто домашен производ, второ тримесечје од 2024 година“ од 4.9.2024 година). Податокот за 2024 година е проекција на НБРСМ (април, 2024 година). Извор: НБРСМ, ДЗС.

Негативната **нето меѓународна инвестициска позиција**¹, на крајот на јуни 2024 година, изнесува 8.622 милиона евра, или 59,2% од проектираниот БДП² за 2024 година. Од овој износ, најголемиот дел, или 88%, се нето-обврски врз основа на директните инвестиции, од кои 71% се врз основа на сопственички капитал.

Бруто надворешен долг

На крајот на јуни од 2024 година, бруто надворешниот долг изнесува 11.875 милиони евра (или 81,5% од проектираниот БДП) и бележи квартално зголемување од 76 милиони евра

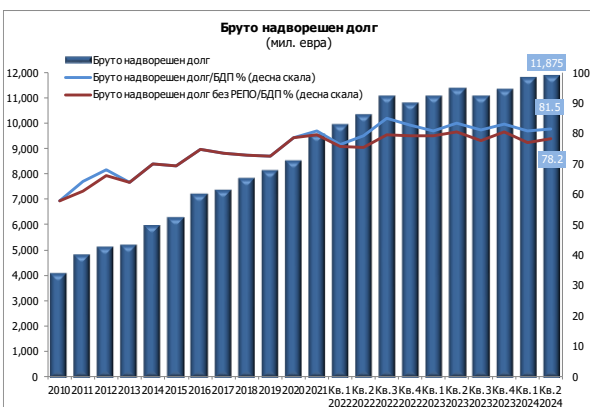
¹ Меѓународната инвестициска позиција (МИП) претставува статистички извештај којшто ги прикажува состојбите на надворешните финансиски средства и финансиски обврски на Република Северна Македонија на определен датум, т.е. побарувањата од и обврските кон нерезидентите врз основа на финансиски инструменти. Притоа, негативната нето меѓународна инвестициска позиција значи дека финансиските обврски ги надминуваат финансиските побарувања од нерезидентите.

² Податокот за БДП за 2024 година е проекција на НБРСМ (април 2024 г.).

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

(или за 0,6%). Доколку од долгот се исклучи ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка³, бруто-долгот бележи квартално зголемување од 165 милиони евра. Оваа квартална промена е резултат на зголемениот приватен долг (за 170 милиони евра), при намалени обврски на јавниот долг (за 5 милиони евра). Растот на приватниот долг се должи на зголемениот долг на капитално поврзаните субјекти (за 86 милиони евра), на небанкарскиот приватен сектор (за 78 милиони евра) и на приватните банки (за 7 милиони евра). Кварталното намалување на јавниот надворешен долг од 5 милиони евра е резултат на намалувањето на долгот на секторот „држава“ (за 15 милиони евра), во услови на зголемен долг кај јавните банки и јавните претпријатија (за 10 милиони евра) и кај централната банка (за 1 милион евра).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Во споредба со крајот на 2023 година, бруто надворешниот долг е повисок за 519 милиони евра, или за 4,6%. Притоа, во првата половина од 2024 година, долгот со исклучен ефект од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка е зголемен за 400 милиони евра. Остварениот раст е резултат на зголемениот приватен надворешен долг (за 366 милиони евра) и зголемениот јавен долг (за 34 милиони евра). Кај приватниот долг, раст е забележан кај капитално поврзаните субјекти (за 315 милиони евра) и небанкарскиот приватен сектор (за 180 милиони евра), додека долгот на приватните банки бележи намалување (за 129 милиони евра). Во однос на јавниот долг, растот во најголем дел е резултат на зголемените обврски на јавните банки и јавните претпријатија (за 18 милиони евра) и на секторот „држава“ (за 13 милиони евра).

³ Специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка се однесуваат на репо-договорите и други операции поврзани со управувањето со девизните резерви. При склучувањето на овие трансакции се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми“) коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Во исто време, при склучувањето на овие трансакции во обратна насока, создадените побарувања придонесуваат за зголемување на бруто побарувањата. Гледано во целина, овие трансакции имаат неутрален ефект на нето-основа доколку се склучуваат истовремено во ист износ. Доколку склучените трансакции не се со идентичен износ во двете насоки, тие имаат влијание врз бруто и нето надворешниот долг и бруто-побарувањата.

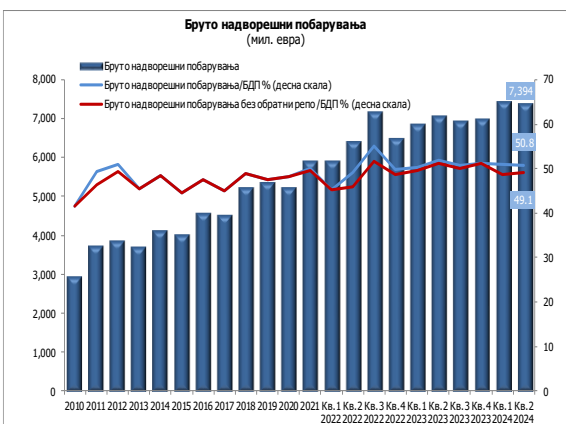

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Бруто надворешни побарувања

Бруто надворешните побарувања, на крајот на вториот квартал од 2024 година, изнесуваат 7.394 милиони евра (или 50,8% од проектираниот БДП) и забележаа квартално намалување од 33 милиони евра (или за 0,4%). Доколку се исклучи ефектот од специфичните активности на централната банка поврзани со управувањето со девизните резерви, бруто надворешните побарувања се зголемени за 81 милион евра и изнесуваат 7.151 милион евра. Оваа квартална промена е резултат на зголемените приватни побарувања за 59 милиони евра и зголемените јавни побарувања за 22 милиона евра. Кварталниот раст на надворешните побарувања кај приватниот сектор е резултат на зголемените побарувања на останатите сектори (за 58 милиони евра), при речиси непроменета состојба на побарувањата на депозитните институции и на капитално поврзаните субјекти. Растот на јавните побарувања се должи на зголемените побарувања на централната банка.

Во споредба со крајот на претходната година, бруто надворешните побарувања се повисоки за 404 милиони евра. Без ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка, бруто надворешните побарувања се зголемени за 162 милиона евра, и тоа како резултат на зголемените приватни побарувања (за 431 милион евра), при намалени јавни побарувања (за 269 милиони евра). Растот на приватните побарувања произлегува од зголемените побарувања на капитално поврзаните субјекти (за 336 милиони евра) и останатите сектори (за 164 милиони евра), при пад на побарувањата на депозитните институции (за 69 милиони евра).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

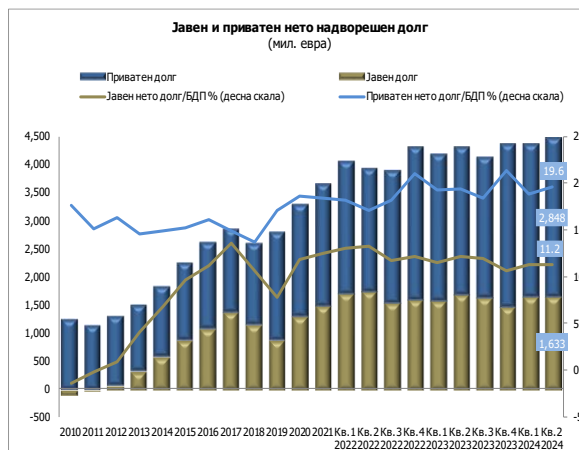
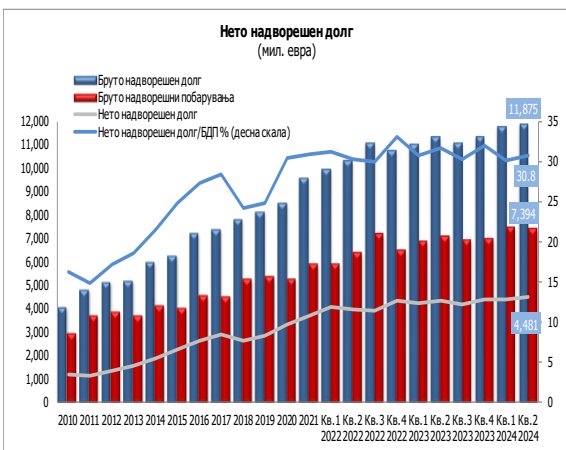
Нето надворешен долг

На 30.6.2024 година, нето надворешниот долг изнесува 4.481 милион евра (или 30,8% од проектираниот БДП). Нето надворешниот долг на земјата, во вториот квартал од 2024 година, е зголемен за 109 милиони евра, или за 2,5%. Од аспект на структурата, приватниот нето-долг и натаму има поголемо учество во вкупниот нето-долг со 64%.

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Во однос на крајот на 2023 година, нето надворешниот долг е зголемен за 114 милиони евра (или 2,6%), во услови на зголемување на нето јавниот долг (за 180 милиони евра) и намалување на нето приватниот долг (за 65 милиони евра).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Меѓународна инвестициска позиција, нето

Во текот на вториот квартал од 2024 година, негативната нето меѓународна инвестициска позиција (МИП) е зголемена за 185 милиони евра и изнесува 8.622 милиона евра, што претставува 59,2% од проектираниот БДП за 2024 година.

Кварталното зголемување на негативната МИП, нето, произлегува од засиленото зголемување на обврските (за 221 милион евра), во однос на зголемувањето на средствата (за 36 милиони евра). Гледано по инструменти, нето-обврските врз основа на должнички инструменти се зголемени за 109 милиони евра, додека нето-обврските врз основа на сопственички инструменти бележат зголемување за 77 милиони евра.

Во споредба со крајот на 2023 година, негативната МИП, нето, е зголемена за 311 милиони евра, како резултат на растот на нето-обврските врз основа на сопственичките инструменти (за 197 милиони евра) и должничките инструменти (за 114 милиони евра).

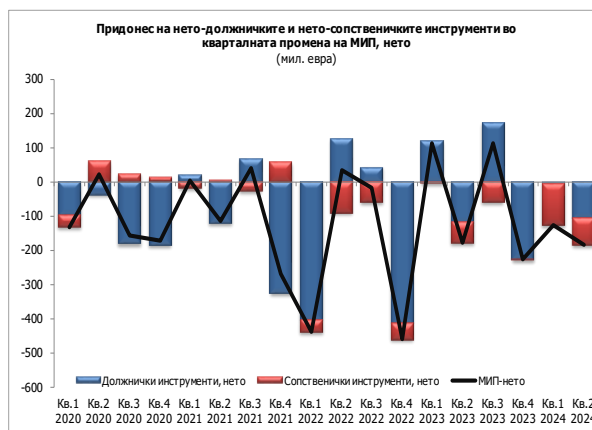
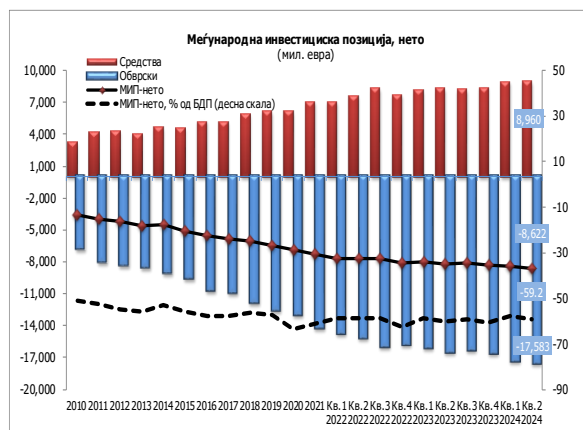
Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

(во милиони евра)

МИП, по инструменти	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Кв.1 2023	Кв.2 2023	Кв.3 2023	Кв.4 2023	Кв.1 2024	Кв.2 2024
Меѓународна инвестициска позиција, нето	-5,082.7	-5,576.0	-5,822.5	-6,039.5	-6,458.4	-6,900.6	-7,244.9	-8,129.2	-8,016.0	-8,195.7	-8,083.1	-8,311.3	-8,437.2	-8,622.5
Средства	4,571.9	5,171.3	5,157.3	5,913.6	6,163.8	6,172.5	7,041.4	7,666.7	8,123.5	8,355.6	8,234.8	8,375.8	8,924.7	8,960.2
Директни инвестиции	655.0	811.9	967.6	896.2	936.8	784.3	915.5	1,014.8	1,215.3	1,323.5	1,476.5	1,042.0	1,385.6	1,390.8
Портфолио инвестиции	212.6	255.2	300.2	321.2	406.1	470.9	650.0	695.3	736.3	778.8	810.7	917.0	947.2	979.9
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	1.0	1.2	2.8	2.9	4.4	4.5	6.0	6.0	5.9	5.9	5.8	5.8	6.0	5.7
Валут и депозити	615.4	627.3	635.5	694.0	580.0	562.9	657.6	653.5	561.9	604.7	676.5	650.9	611.7	613.3
Заеми	67.1	52.1	56.1	74.5	79.1	87.3	125.9	221.6	154.6	158.5	187.9	74.7	433.9	327.4
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	757.4	809.6	858.8	1,057.2	894.4	902.3	1,042.3	1,212.4	1,290.0	1,294.0	1,175.2	1,146.5	1,253.0	1,304.7
Останати сметки за наплата	1.7	0.5	0.1	0.5	0.3	0.4	0.9	0.3	0.2	0.4	0.5	0.6	0.3	0.9
Девизни резерви	2,261.8	2,613.4	2,336.3	2,867.1	3,262.6	3,359.9	3,643.3	3,862.9	4,159.2	4,189.7	3,901.7	4,538.4	4,287.1	4,337.5
Обврски	9,654.6	10,747.3	10,979.8	11,953.0	12,622.2	13,073.1	14,286.3	15,795.9	16,139.5	16,551.2	16,317.9	16,687.2	17,361.9	17,582.7
Директни инвестиции	4,951.3	5,392.2	5,598.1	6,141.3	6,580.0	6,537.1	7,089.2	7,853.6	8,112.9	8,298.8	8,440.1	8,281.5	8,744.2	8,978.0
Портфолио инвестиции	848.8	1,362.2	1,476.3	1,813.2	1,730.7	2,103.8	2,159.2	2,106.7	2,564.5	2,592.2	2,227.4	2,323.0	2,210.0	2,184.5
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	4.3	6.0	2.3	4.2	4.0	5.0	2.7	3.3	5.5	7.7	9.9	12.1	12.2	12.2
Валут и депозити	148.5	174.2	195.2	206.2	254.2	253.3	297.3	471.0	363.4	398.9	300.1	462.0	335.4	349.5
Заеми	2,961.7	3,014.7	2,872.0	2,883.4	3,100.9	3,267.2	3,580.3	4,043.3	3,790.7	3,944.0	4,005.8	4,257.3	4,629.4	4,572.8
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	656.7	714.6	757.7	824.8	871.1	827.8	910.3	1,062.6	1,054.0	1,064.7	1,085.4	1,107.1	1,183.5	1,237.9
Останати сметки за плаќање	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4	0.0	5.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Специјални права на влечење (нето-создавање обврски)	83.2	83.2	78.2	79.8	81.3	77.4	247.3	250.5	248.5	244.8	249.2	244.2	247.2	247.8

Извор: НБРСМ.

Ревизии на податоци

Податоците за 2024 година објавени во ова соопштение ги содржат промените коишто произлегуваат од редовната годишна ревизија за 2023 година. Подетални информации за ефектот од годишната ревизија врз бруто надворешниот долг, бруто надворешните побарувања и МИП за 2023 година се расположливи во соопштението за печатот: Ревизија на податоците во екстерната статистика за периодот 2022 – 2023 година. Исто така, промените на податоците за периодот јануари – март 2024 година произлегуваат и од подобриот опфат на податоците за првиот квартал од 2024 година кај заемите, трговските кредити и аванси, должничките хартии од вредност и останатите обврски. Од аспект на насоката на промените, во првиот квартал на 2024 година, со ревизиите, **бруто**

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

надворешниот долг е зголемен за 9,6 милиони евра, додека **брuto надворешните побарувања** се намалени за 13,3 милиони евра. Следствено, овие промени се одразија како зголемување на нето надворешниот долг за 22,9 милиони евра. Промената кај **меѓународната инвестициска позиција, нето**, во првиот квартал од 2024 година, придонесува за намалување на негативната МИП за 69 милиона евра.

Придружни информации

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за брuto надворешниот долг и брuto надворешните побарувања:

http://nbrm.mk/nadvoresen_dolg.nspix

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/megunarodna_investiciska_pozicija.nspix

Методолошки појаснувања за брuto надворешниот долг и побарувања:

http://nbrm.mk/content/statistika/ND/metodologija/Metodologija_nadvoresen_dolg_5_2_2018.pdf

Методолошки појаснувања за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/content/statistika/mip/metodologija/Metodologija_MIP_BPM6_9_10_2018.pdf

Следни објавувања: Календар на објавување на податоците:

http://nbrm.mk/content/statistika/kalendar/Kalendar_na_objavuvanje_podatoci.pdf

Квартален брuto надворешен долг, брuto надворешни побарувања и меѓународна инвестициска позиција: 30 декември 2024 година (референтен пресек заклучно со септември 2024 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на: contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).